

napsal Miroslav Macek

© Zdeněk Jirotka

Saturnin

se představuje

OFICIÁLNÍ POKRAČOVÁNÍ

xyz

Saturnin se představuje

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

xyz

Miroslav Macek
Saturnin se představuje – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2021

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

napsal Miroslav Macek

— © Zdeněk Jirotka —

Saturnin *se představuje*

Toulouse

Když se narodíte 29. listopadu, tedy na svátek svatého Saturnina v Toulouse, křest proběhne ve zdejší bazilice svatého Saturnina, a vaše matka se navíc dočte v jakési numerologické knize, že lidé se jménem Saturnin jsou vyvo-
lenci osudu, jejichž číslem je číslo 8, které znamená peníze, a jejich barvou je modř, kterou dodává látkám zdejší rostlina boryt barvířský, pravděpodobnost, že se budete jmenovat Armand, François, Josef nebo John, se pochopitelně rovná nule.

Navíc jsem byl prvním, a nakonec jediným vytouženým dítětem již poněkud postarších rodičů, takže můj otec se po letech manželství pochopitelně již nesnažil mírnit jakékoliv rozmary mé matky, neboť by byl ihned odměněn některým z bonmotů Oscara Wilda, G. B. Shawa a dalších výtečníků, které chrlila z rukávu s kadencí zcela nevídanou. Takže po zprávě o vybraném jménu jen povzdechl a pravil: „Hlavně, že je zdravý,“ a poté radostně dodal, že má alespoň důvod uspořádat soukromé Saturnálie, při nichž tradičně poteče víno, budou se hrát hazardní hry a během všelijakých nevázaností bude zvolen Rex bibendi neboli Král popíjení.

„Jen stejně tradičního zastavení provozu státních úřadů a dalších institucí se mi asi nepodaří docílit,“ dodal pak s lítostí v hlase.

Matka mu ovšem na to ihned odpověděla, že volba Krále popíjení by byla zcela zbytečná, neboť vítěz by byl předem znám, a pokračovala, že ve víně je sice pravda, ovšem nepijeme je přece proto, abychom upadli, ale abychom se povznegli.

Na což jí otec odpověděl:

„Ve víně je samozřejmě pravda, ale vždy až na dně skle-
nice.“

Takto se ti dva kočkovali pořád, otec totiž vždy dokázal na matčin citát odpovědět nějakým jiným. Když mu kupříkladu při jakési příležitosti řekla, že přece nežijeme proto, abychom jedli, ale jíme proto, abychom žili, ihned kontroval větou:

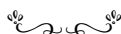
„Jíme hlavně proto, abychom nepili alkohol na lačno!“

Není tedy divu, že různá mravní naučení, moudré citáty a přísloví sice dobře znám, o to více mi však jdou na nervy.

To, že jsem se narodil v Toulouse, městě, které jako by bylo dítětem Paříže a Barcelony, bylo zapříčiněno tím, že zde byl otec v té době úspěšným zástupcem firmy vyrábějící vše „od špendlíku po lokomotivu“. Mimoto se též zcela soukromě věnoval obchodování s obrazy, zřejmě aby si všechno to železo kompenzoval jinými kovy v podobě zinkové bělo-
by, kobaltové modře, chromové žluti či manganové violeti. Avšak, kdo ví, možná se tím jen náramně bavil.

Dle svých vlastních slov byl veleúspěšným prodejcem z jediného prostého důvodu, totiž že uměl prodávat špendlíky za cenu lokomotiv, ale matka toto jeho tvrzení vždy odmítala bonmotem svého dalšího oblíbence, a to Rochefoucoulda:

„Jak nudný by byl život, kdybychom se občas nepochvá-
lili.“

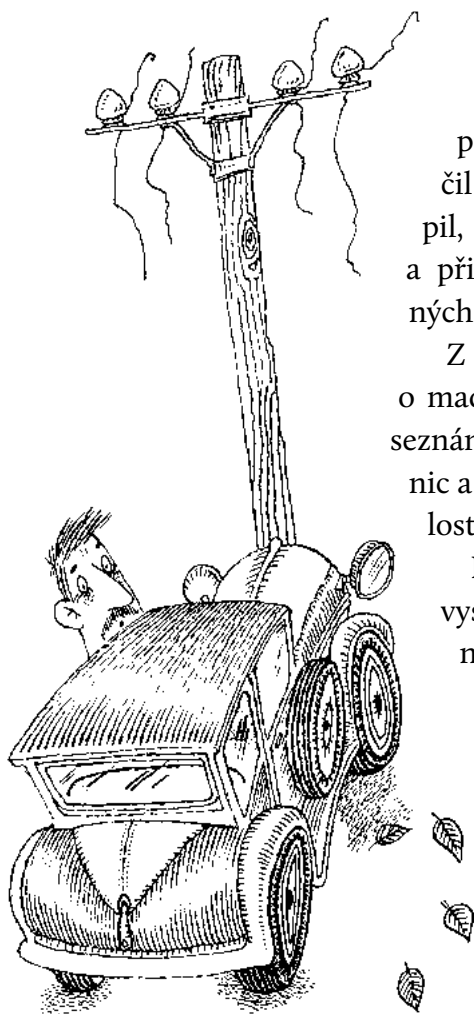
Moje matka byla Angličanka a otec Čech.

Seznámili se v Anglii, kde otec projížděním po anglickém venkovu testoval jeden z prvních automobilů Praga Grand vyráběný jeho mateřskou firmou. Spatřil totiž při

jedné z jízd půvabnou dívku jezdoucí na koni, pomalu ji předjel, aby nevyplašil koně, otočil se za ní a přehlédl tak náhlou pravotočivou zatáčku, takže skončil na telegrafním sloupu. Vystoupil, aby obhlédl předek automobilu, a přitom pronesl několik promyšlených českých peprných kleteb.

Z nich jezdce usoudila, že jde o maďarského šlechtice, se kterým se seznámila ve Vídni jedna z jejích sestřenic a který k nim jede vykonat zdvořilostní návštěvu.

Nedorozumění by se zřejmě záhy vysvětlilo, nebýt toho, že se sestřenic v rodině říkalo Mignon, takže otec na kontrolní otázku, zda zná Mignon, samozřejmě odpověděl, že velice důvěrně, ba do posledního detailu, maje ovšem na mysli další model automobilu továrny,

kteřou zastupoval, bohužel shodného jména. Dívka se zapýřila, ale brala jeho slova jako jistou neomalenost barbarů z kontinentu, a tak pravila, že její matka si o ní ráda vyslechne všechny novinky, což zase překvapilo otce, neboť nepředpokládal, že by postarší *lady* na anglickém venkově byla obdivovatelem středoevropských automobilů, nicméně věděl o vrtoších starých dam z vlastní rodiny své.

Chladič automobilu nebyl poškozen, a tak za chvíli již zaparkoval před viktoriánskou vilou, byl uveden do salonu a představen dámě středního věku s vysoko vyčesanými vlasy a lorňonem. Ta si z jeho jména a funkce zapamatovala jen „Rudolf... von Ringhoffer“, což ji bohatě uspokojilo. Byl tedy usazen ke stolu a obsloužen čajem a máslovými sušenkami. Poté započal následující rozhovor.

„Doufám, že jste měl z té dálky příjemnou cestu.“

„Jistě, madame, ale je to jen pár mil.“

„To musíte být asi hodně zcestovalý, když vám to připadá jako krátká vzdálenost.“

„Dá se to tak říct, to víte, služební povinnosti člověka zavedou na různá místa.“

„A co Mignon?“ zeptala se netrpělivě její dcera.

„Mignon? Inu, to víte, zpočátku se vždy vyskytnou nějaké komplikace, ale to se dá lehce napravit. Máme na to pár šikovných chlapců, a mnohdy kupodivu stačí jen domluva pár ranami perličkem a zase poslouchá, jak má.“

Staré paní zaskočila sušenka a její dcera zbledla.

„Ale to snad...“

„Ale to je normální, věřte mi. To máte jako s koněm. Stačí jen trochu vycválat a je to. Jsem přesvědčen, že nakonec budou všichni zákazníci nadmíru spokojeni.“

Nastalo hrobové ticho, jen tikot vysokých hodin v rohu zněl jako údery zmíněného perlíku.

Nakonec se samozřejmě vše vysvětlilo, a protože mladá slečna nikdy nejela automobilem, slovo dalo slovo a nakonec z toho v nedlouhém toku času byla svatba.

Nevěstě šel za svědka její strýc a mému otci přítel z londýnské pobočky firmy. Ten svoji řeč ke svatebčanům a hostům vypiloval téměř k dokonalosti. Povstal ze své židle, vytáhl z kapsy papír a začal číst.

„Vážená nevěsto, vážený ženichu, příbuzní, přátelé a hosté. Než začnu, omluvte prosím moji nervozitu, ač je to dnes od rána již potřetí, co vstávám z teplého posezení s papírem v ruce. Má řeč bude jako módní dámská sukně: dostatečně dlouhá, aby obsahovala vše podstatné, a dostatečně krátká, aby udržela vaši pozornost.“

Nejprve bych vám rád poděkoval za to, že jste vůbec přišli, neboť bez vás by dnešní den určitě nebyl stejný... byl by totiž mnohem, mnohem levnější. Během recepcy proto zachovejte středovou uličku

a nouzové východy volné, aby osádka vozu první pomoci, který parkuje před restaurací, mohla po zhlédnutí závěrečného účtu co nejrychleji odvézt nevěstina otce.

Jak víte, sešli jsme se tu u příležitosti obřadu, po jehož skončení bude ženich odcházet s krásnou, milující a věrnou manželkou... a nevěsta s krásnou kyticí. Ne vždy prostě dostane každý to, co si zaslouží. Pro ženicha je to navíc poslední příležitost, kdy bude moci v přítomnosti manželky a tchyně pronést alespoň jedno slovo, aniž by byl přerušen.

Nevěsta i ženich mne předem požádali, abych nemluvil o jejich chybách či hádkách a nepřipomínal jejich bývalé lásky, takže začnu pozitivně. Loyální, čestný, upřímný, spolehlivý, prostě správný chlapík... ale dosti o mně. Raději pár slov o ženichovi..."

Vytáhl z kapsy papírek a s jistými obtížemi četl:

„Je to hezký, vtipný, inteligentní, charismatický..."

Zarazil se, obrátil se k mému otci a pravil:

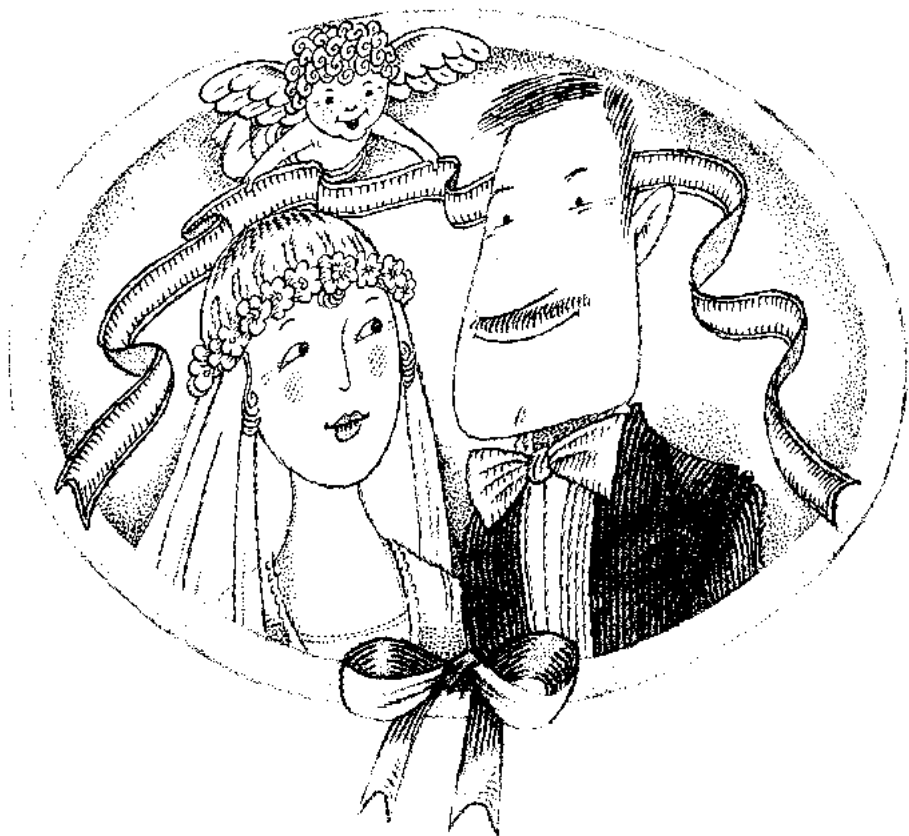
„Promiň, ale já ten tvůj rukopis nejsem sto přečíst... tak mi ten zbytek řekneš později.“

A obrátil se opět ke svatebčanům:

„Také jsem o něm u nás v podniku slyšel, že je bohatý, ale to jsem se zřejmě přeslechl. Ostatně, jak se mi svěřila nevěsta, zamilovala se do svého nastávajícího právě kvůli tomu, jaký je, takže teď může strávit zbytek života příčinlivým úsilím jej změnit. Jsem si však jist, že jí to nepotrvá tak dlouho, neboť když jsem se jí ptal na svatební cestu, pravila, že spolu stráví čtrnáct dnů na francouzské Riviéře. Když jsem se

ovšem zeptal na totéž ženicha, dostalo se mi odpovědi, že si vyrazí na pár dnů s kamarády do Skotska na ryby. Jejich láska však byla a je jako láska dvou hrdliček a trvá dostatečně dlouho dobu na to, aby měl ženich již řádně přistřižená křídélka, takže odkud přijdou pozdravy ze svatební cesty, je vám jistě všem jasné.

Děkuji vám za pozornost a nyní připijme na lásku, štěstí a dlouhý život novomanželů!“

Doma spolu rodiče mluvili anglicky, neboť matka kategoricky prohlásila, že pouhým nahlédnutím do učebnice české gramatiky zjistila, že namísto jednoslabičného adjektiva „old“ se bude muset nejen naučit milion různých tvarů, ale navíc pochopit, kdy se který používá, a ještě si dávat pozor na to, zda jde o živého člověka, nebo neživý předmět. Dospěla tedy k názoru, že začít se učit česky může jen člověk v nejhorším záchvatu šílenství, a na důkaz svého tvrzení začala otci kostrbatě předčítat z učebnice: „Starý, starého, starému, starého, starý, starém, starým, staří, starých, starým, staré, staří, starých...“ až jí došel dech.

Otec jí na to pravil, že se zase nemusí tolik namáhat s výslovností, neboť v češtině se nemůže nadít toho, že na nádražní budově uvidí nápis CHOLMONDELEY, ačkoliv jde o ČOMLI.

Matka ovšem vždy musela mít poslední slovo, a tak pravila, jak jí tedy vysvětlí, že jdou-li v jeho vlasti kolem budovy s nápisem Finanční úřad, vždy to každý vyslovuje „tenzatracenejberňák“.

Nakonec se rozumně dohodli, že doma spolu budou mluvit francouzsky, aby žádný z nich nebyl ve výhodě, a matka na mne navíc bude mluvit anglicky a otec česky. Mě se nezeptali, a aby toho nebylo dost, ještě mne záhy poslali do švýcarské soukromé internátní školy. Ale to předbíhám.

Žili jsme ve velkém bytě ve středu města, a protože otec byl neustále někde na obchodních jednáních a cestách,

starala se o mne nejprve matka, avšak již od pěti let jsem měl domácího učitele jménem Marcel. Ten mne sice dokázal donutit k řádnému učení, byl to však též poněkud suchopárný mladík, což mě pochopitelně převelice ponoukalo k různým šprýmům a alotrím na jeho adresu.

Když mi například jednou dal po přečtení Twainovy knížky *Princ a chudás* za domácí úkol napsat příběh chudé rodiny, započal jsem ho následovně:

Byla jednou jedna chudá rodina. Otec byl chudý, matka byla chudá, děti byly chudé, komorník byl chudý, služky byly chudé, šofér byl chudý, zahradník byl chudý, prostě všichni byli chudí...

Snášel však moje vtípky hrdinně, ostatně byl členem místního rugbyového týmu *Stade Toulousain*, a tedy dostatečně otrlý, byl však také za moji výuku solidně placen. Nicméně naučil mne toho skutečně hodně. Ale abych mu nekřivdil, někdy přece jen projevil smysl pro humor. Jednou jsem mu například odevzdal úkol pojednávající o řecké mytologii, který začínal takto:

Staří Řekové věřili, že bohové sídlí na Olympu, což bylo umožněno tím, že byli po staletí líní na něj vylézt.

Jejich bozi nebyli dokonalí a měli stejné chyby jako lidé. Až na Dia, který byl dokonalý bastard.

Bůh pastvin a stád a ochránce cest se jmenoval Herpes. Byl lstivý, rychlý a pohyblivý, takže lehce navracel majitelům zatoulané kusy dobytka, ale též trestal jejich zloděje nepřijemným oparem – odtud jeho pojmenování.

Pallas Athena byla bohyně moudrosti, války a strategie, ochránkyně statečnosti, práva, spravedlnosti a umění, takže na

první pohled je jasné, že vše nemohla stihnout, a podle toho to také s moudrostí, statečností, právem a spravedlností vypadá. Statečná však byla, protože stáhla ze svého otce kůži a ušila si z ní módní bundičku.

Héfaistos byl belhající se mrzák, kterému se ostatní bohové smáli. Přitom však byl vynikající kovář, jenž měl svoji dílnu s dvaceti měchy pod sopkou Etnou. Což pokládám za nesmysl, protože kdo byl někdy v kovárně a viděl, s jakou námahou se obsluhuje jeden měch, může se tomu jen smát.

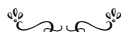
Zareagoval na to tak, že pod můj výtvar napsal:

Výtečně. Mne totiž o tom, že řecká mytologie je tvým Achillovým loktem, nepřesvědčíš.

Rozhodnutí o tom, že moje další vzdělávání bude pokračovat ve švýcarském internátu, pak padlo poté, co jsem přišel za otcem do jeho pracovny, v ruce držel jeho revolver a klidným hlasem pravil:

„Tak jsem měl zase drobnou rozepři s domácím učitelem, ale už je to v pořádku. Tady ti vracím revolver.“

Ale to byla určitě jen shoda okolností, neboť Marcel musel narukovat na vojnu.

Ještě k tomu otcovu obchodování s obrazy. Dostal se k tomu příslovečně jak slepý k houslím, neboť se v rámci svého zaměstnání seznámil s Evaristem de Chirico, který v té době vedl stavbu thessalonské železnice v Řecku. Přátelili se nadále, a když de Chirico zemřel, držel trochu ochrannou ruku nad jeho synem Georgiem, který tehdy studoval v Mnichově, a když Georgio přesídlil z Mnichova do Paříže, seznámil se tam s jeho přáteli. Rozhodl se, že je trochu podpoří, a tak začal kupovat jejich obrazy. Ne, že by se mu tolik líbily, ale měl pro jejich způsob života jisté pochopení. Takže k matčině nelibosti se začaly v domácnosti objevovat nejen Georgiovy malby, ale též malby jeho kamarádů Picassa, Deraina a po čase ještě Morandiho, a také sochy jistého Brâncuși, které matka obzvláště nesnášela.

Dovedla ovšem mluvit jazykem zasvěceného výtvarného kritika, pochopitelně značně zaujatého. Vzpomínám si, jak jednou řekla v Paříži Picassovi o jednom obrazu, který uviděla v jeho ateliéru na stojanu:

„Nejprve jsem ustrnula nad tou neuvěřitelnou skvrnitostí, zdánlivě bez ladu a skladu, ale když jsem odstoupila na tu správnou vzdálenost, z níž jste svůj model vnímal a maloval, v mžiku mi ta neklidná pestrá masa způsobila

silnou nevolnost. Je ovšem podivuhodné, jak dokážete tuto neúplnost, nehotovost a chorobnost pokládat za umělecké vítězství.“

Na chvíli se odmlčela a pak dodala:

„Na druhé straně tomu dílu zcela rozumím, a to zásluhou Sigmunda Freuda, který správně poznamenal, že moderní malířství je úniková cesta ze sexuálních problémů.“

Picasso se kupodivu neurazil, a dokonce jí věnoval její rychle načrtnutý, značně realistický portrét a přidal k němu historku, jak jednou nakreslil poněkud méně realistický portrét svého přítele Stravinského, ten objevil v jeho zavazadle švýcarský celník a odmítal uvěřit, že jde o jeho portrét, a měl za to, že jde o nákres nějakého tajného vojenského zařízení.

Na což mu matka odpověděla, že té historce zcela věří, neboť kdyby načrtl skizzu zloděje, kterého nedávno vyplašil ve svém ateliéru, policie by podle jeho kresby určitě zatkla matku představenou, pračku a Eiffelovu věž. Je ovšem signifikantní, dodala, že svoji signaturu na obraze provede každý malíř vždy čitelně.

Zachechtal se a řekl, že samozřejmě též umí malovat zcela realisticky.

Nedávno za ním například přišla do ateliéru postarší dáma s přáním, aby ji portrétoval, a to dokonale věrně, se všemi brilianty, perlami a spoustou zlata. To ho zaujalo, a to v domněnání, že je to bohatá dáma, která nebude hledět na nějaký ten frank, a byl pak velice překvapen, když dorazila do ateliéru v prostých šatech bez jediného šperku a na jeho udivený dotaz pravila:

„Ty šperky tam prostě přimalujte, a pokud možno co nejprocovštější. Víte, já jsem přesvědčená, že kdybych zemřela dříve než můj manžel, okamžitě se ožení s nějakou mladší. A já jim tím portrétem udělám ze života peklo, protože ta nová po něm samozřejmě bude všechny ty šperky chtít.“

Já měl zpočátku, co se týká moderního umění, jasno: když to visí na zdi, je to obraz, když to mohu obejít,

je to socha. Jenže v toku času se už ani na to nedalo spolehnout. Na některých výstavách jsem dokonce měl pocit, že kdyby se tam tvůrce oběsil, pokládali by to návštěvníci nejméně čtrnáct dnů za zajímavé umělecké dílo.

Pochopitelně až na ty, kteří bývají na takové výstavy zavlečeni uměnímilovnými manželkami či manžely, a kteří vždy nejvíce oceňují ukazatel s nápisem „Východ“.

Otec o moderním umění nikdy nemluvil, ale měl neuvěřitelný obchodnický čich, takže se mu dařilo neomylně kupovat obrazy malířů, kteří v krátkém toku času přišli do

